

FÖRE TAGS TJÄNS TER

- allt viktigare för svensk ekonomi

almeGa

Företagstjänster har fått en allt större betydelse för svensk ekonomi. Under de senaste 20 åren har de bidragit starkt till både Sveriges produktionstillväxt, export och sysselsättning och haft en allt större inverkan på Sveriges internationella konkurrenskraft. Men vad handlar det om för typ av tjänster och varför blir de egentligen allt viktigare? Almega vill öka kunskapen om företagstjänsternas betydelse för svensk ekonomi och svaren på dessa frågor är därför viktiga som underlag för politiker och beslutsfattare¹.

Vad är företagstjänster?

Företagstjänster är ett samlingsbegrepp för en rad olika branscher som säljer tjänster framför allt till företag. Exempel på sådana branscher är verksamheter med inriktning på teknik, design, IT, forskning och utveckling, arbetsorganisation, företagsledning, reklam, personaluthyrning, säkerhetssystem, fastighetsservice, stödtjänster med mera.²

Företagstjänster säljs till kunder både i Sverige och utomlands, antingen som insatser i andra företags produktion eller som färdiga tjänster direkt till slutkunder för konsumtion, alternativt investeringar.

¹ Läs mer i rapporten "Företagstjänster – allt viktigare för Sveriges produktion och konkurrenskraft". Almega, november 2014. Rapporten finns på www.almega.se

² Almega definierar företagstjänster utifrån nya näringsgrensindelningen (SNI 2007) och inkluderar följande branscher i begreppet: SNI 69-82 samt 61-63, dvs. juridik, ekonomi, vetenskap, teknik, uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och stödtjänster, telekommunikation, dataprogrammering, datakonsulter och informationstjänster.

Företagstjänster är kunskapsintensiva

Under de senaste två decennierna har andelen högutbildad arbetskraft ökat i samtliga sektorer i svensk ekonomi. Kraven på högre utbildning för jobb inom i stort sett alla delar av ekonomin har ökat i samband med en allt mer avancerad produktion av tjänster och varor.

Kunskapsintensiva tjänstebranscher³, dit företagstjänster räknas, har en relativt stor andel anställda med

eftergymnasial utbildning. Andelen högutbildade har ökat markant inom en rad branscher jämfört med år 1993, se tabell 1.

Företagstjänster utgör omkring 60 procent av den kunskapsintensiva delen av den privata tjänstesektorn.⁴ Antalet sysselsatta inom den kunskapsintensiva tjänstesektorn inom näringslivet uppgick till hela 1072 000 under år 2013.

Tabell 1:
Andel anställda med eftergymnasial utbildning 3 år eller längre inkl. forskarutbildning

	1993 Andel Procent	2007 Andel Procent	1993-2007 Förändring Procentenheter
Post- och tele-kommunikationsföretag	4,5	11,1	6,6
Banker och andra kreditinstitut inkl stödtjänster	14,2	33,8	19,6
Försäkringsbolag inkl stödtjänster	14,6	25,2	10,6
Uthyrningsfirmor	5,0	6,5	1,5
Datakonsulter och dataservicebyråer	30,1	43,5	13,4
Forsknings- o utvecklings-(FoU) Institutioner	56,2	70,5	14,3
Andra företagservicefirmor	18,6	27,6	9,0
Utbildningsväsendet	50,6	47,8	-2,8
Hälso- och sjukvård; veterinärer	17,0	44,5	27,4
Enheter för rekreation, kultur och sport	17,1	24,3	7,2

Källa: SCB (RAMS).

³ Almega utgår från den definition av kunskapsintensiv tjänstesektor som EU:s statistikproducent Eurostat tagit fram, det vill säga definitionen av "Knowledge-Intensive Services" (KIS), se appendix 1 i rapporten "Företagstjänster – allt viktigare för Sveriges produktion och konkurrenskraft".

⁴ Andelen är beräknad utifrån nationalräkenskaperna och det traditionella sättet att redovisa antal sysselsatta i olika branscher. I Almeas rapport visar vi även ett alternativt sätt att beräkna den samlade produktionen och sysselsättningen för företagstjänster respektive för industrin.

Vilka sektorer ligger bakom jobbtillväxten inom företagstjänster?

Företagstjänster används mer eller mindre i samtliga delar av ekonomin. Tack vare ökad efterfrågan från olika sektorer har jobben inom företagstjänster ökat. Hur fördelas då efterfrågan på företagstjänster på de olika sektorerna?

Om vi utgår från de branscher som efterfrågar företagstjänster som insats i sin egen produktion är det främst från tjänstesektorn som efterfrågan kommer. Omkring 57 procent av dem som arbetar med att producera företagstjänster som insatstjänster gör det tack vare efterfrågan från både privat och offentlig tjänstesektor. Ytterligare cirka 30 procent av dem som producerar

företagstjänster som insatstjänster gör det tack vare gruv- och tillverkningsindustrins efterfrågan. Dessutom arbetar drygt 10 procent av dem som producerar företagstjänster som insatstjänster tack vare efterfrågan från byggindustrin, se diagram 1. Den återstående delen arbetar med att producera insatstjänster till övriga branscher i ekonomin, som exempelvis jord- och skogsbruk, energi-, vatten- och avloppsförsörjning.

Utöver efterfrågan på företagstjänster som används som insatser i andra branschers egen produktion säljs företagstjänster direkt till slutkunder, som färdiga tjänster för konsumtion, investeringar eller export.

Det som utmärker företagstjänster är att en relativt stor andel av dem som

jobbar inom branschen, 45 procent, gör det tack vare efterfrågan på insatstjänster från andra branscher. Det visar att företagstjänster har relativt stor betydelse för andra branschers produktion och tjänsteinnehållet i deras produkter. Här skiljer sig företagstjänster åt från industrin, där en betydligt mindre andel av dess sysselsatta producerar insatsprodukter till andra branscher, endast 11 procent av industrins totala sysselsättning.

Företagstjänster - en tillväxt- och jobbmotor

Företagstjänsternas produktionstillväxt har varit starkare än för den privata tjänstesektorn som helhet under de senaste 20 åren. Företagstjänsternas tillväxt låg i genomsnitt på hela 7,5 procent per år jämfört med 3,3 procent för den privata tjänstesektorn totalt under perioden 1994-2013.⁵

Bland företagstjänsterna var tillväxten högst för telekommunikation under perioden, med en årlig tillväxt på lite drygt 10 procent per år i genomsnitt. År 2013 stod branschen för 2,3 procent av det totala förädlingsvärdet i den privata tjänstesektorn. Datakonsulterna hade näst starkast tillväxt bland företagstjänsterna under 20-årsperi-

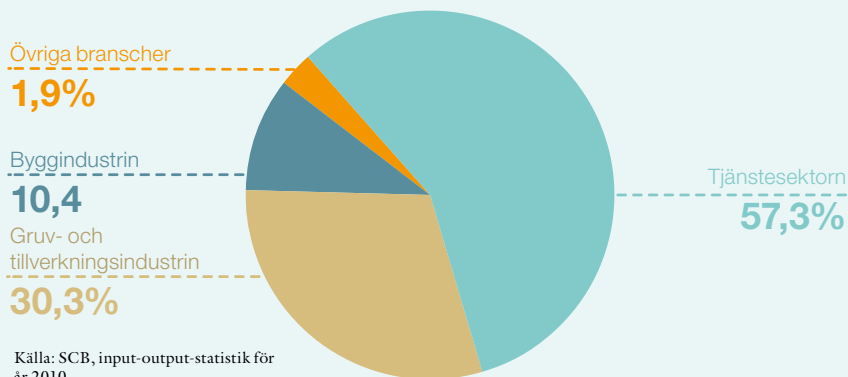
den, med en årlig tillväxt på 6,7 procent i genomsnitt per år och en andel på 5,5 procent av förädlingsvärdet i den privata tjänstesektorn.

Den årliga, genomsnittliga tillväxttakten under den långa perioden från och med 1994 och framåt för hela den privata tjänstesektorn döljer att olika tjänstebranscher påverkats i varierande grad av konjunktursvängningar. Medan exempelvis utbildning, vård- och sociala tjänster varit relativt okänsliga för konjunkturförändringar har företagstjänster påverkats i högre grad av konjunkturen i omvärlden, se diagram 2. Det hör samman med att företagstjänster i växande grad bidragit till Sveriges exportutveckling och påverkas av förändringar i efterfrågan på Sveriges export. Företagstjänster har därmed i högre grad än mer inhemskt orienterade tjänstebranscher samvarierat med exportindustrins konjunktursvängningar, se diagram 2.

Företagstjänster drabbades exempelvis också i relativt hög grad av finanskrisen under åren 2008-2009, och tillverkningsindustrin i ännu högre grad. Även under den senaste perioden, 2011 till och med 2013, påverkades företagstjänster av den svaga utvecklingen av efterfrågan från Sveriges exportmarknader.

En viktig skillnad mellan tillverkningsindustrin och företagstjänster är emellertid att industrin är ännu mer orienterad mot exportmarknader än företagstjänster, som däremot är mer

Diagram 1:
Andelar av dem som sysselsätts med att producera företagstjänster som insats i andra branschers produktion, år 2010

Källa: SCB, input-output-statistik för år 2010.

⁵ Samtliga beräkningar i Almega rapport som baseras på de svenska nationalräkenskaperna är gjorda utifrån de senaste räkenskaperna som gäller fram till och med 17 september 2014. Därefter introduceras de nya räkenskaperna som baseras på nya metoder och revideringar enligt det nya nationalräkenskapsystemet ENS 2010. Den statistik som Almega huvudsakligen använt i sin rapport, dvs. input-output-data från nationalräkenskaperna för år 2010, baseras på det tidigare regelverket för dessa räkenskaper, och för att vara konsistenta har Almega använt de tidigare nationalräkenskaperna för även annan redovisning av utvecklingen i ekonomin som gäller fram till och med 17 september 2014.

inriktade än industrin mot inhemsk efterfrågan. Likafullt bidrar företags-tjänsterna i hög grad med insatstjänster till produktionen av Sveriges export-produkter samt exporterar även färdiga tjänster direkt till kunder utomlands. Därmed påverkas tjänsteföretag också av hur efterfrågan på Sveriges export-marknader utvecklas. Sveriges export av

rena företagstjänster för investeringar, konsumtion eller insatstjänster till företag utomlands har ökat under de senaste 20 åren.

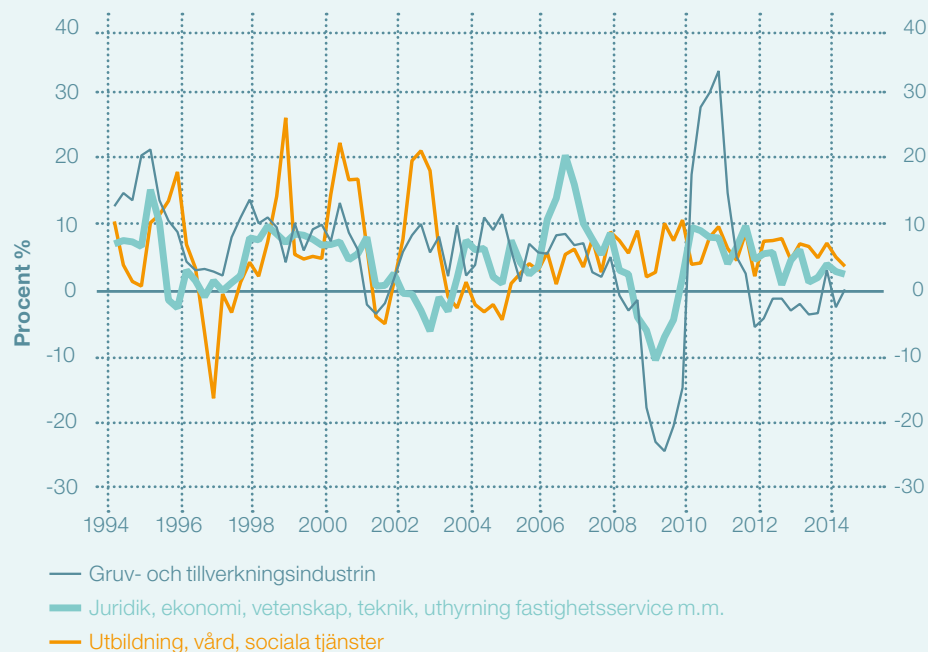
Företagstjänster har under de senaste 20 åren varit en stark jobbmotor i den privata tjänstesektorn. Under perioden 1994-2013 ökade antalet sysselsatta

inom företagstjänster totalt med nära 300 000, räknat i sysselsatta personer⁶.

Den totala ökningen av antalet sys-selsatta inom företagstjänster under de senaste två decennierna står bakom hela 45 procent av den privata tjänstesek-torns jobbökning under perioden, som

uppgick till 663 000. Vidare förklarar denna stora ökning av det totala antalet sysselsatta inom den privata tjänstesek-torn - hela 80 procent av Sveriges totala sysselsättningsökning under de senaste 20 åren.

Diagram 2:
Produktionstillväxt, procentuell förändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år, kalenderkorrigerat, 1994 t.o.m. andra kvartalet 2014

Källa: SCB, Macrobond.

80%

av Sveriges totala sysselsättningsökning de senaste 20 åren står den privata tjänstesektorn bakom

6 Enligt de svenska nationalräkenskaperna, maj 2014.

Företagstjänster utgör nästan 20 procent av Sveriges BNP

Företagstjänsterna svarar för en ännu större andel av BNP än de 14 procent som det traditionella sättet att mäta en branschs andel av BNP visar.

Om all företagstjänstproduktion räknas in står den för nästan en femtedel, dvs. hela 19 procent av BNP, det sammanlagda värdet på alla varor och tjänster som produceras i Sverige under ett helt år.

Det här beror på att företagstjänster skapar produktion både direkt i den egna branschen, samt indirekt i andra branscher som producerar insatsvaror och tjänster till företagstjänstbranscherna. Genom att summera all denna produktion får vi ett mer rättvisande mått på hur stor del av Sveriges BNP som företagstjänster i praktiken står för.

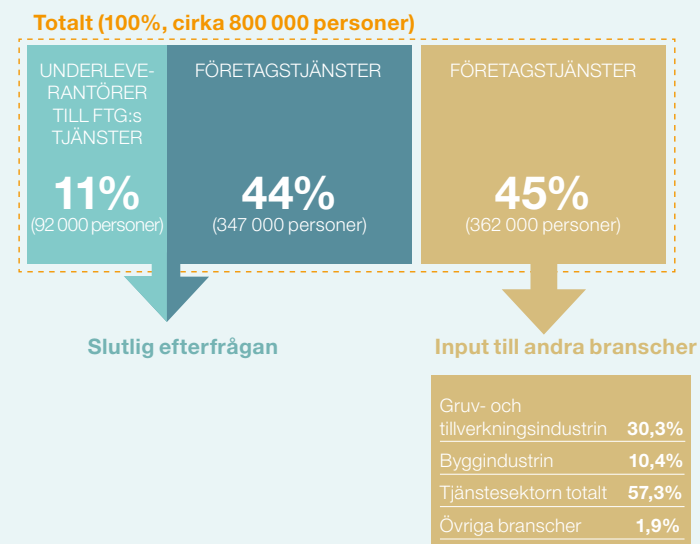
Företagstjänster utgör nästan 1/5 av Sveriges BNP

Närmare 20 procent av Sveriges sysselsatta jobbar med företagstjänster

Företagstjänsterna svarar för en större andel av Sveriges sysselsättning än vad man normalt känner till enligt det vanligaste sättet att mäta antalet sysselsatta i en bransch. Med det traditionella sättet att mäta uppgår företagstjänsternas andel av Sveriges totala sysselsättning till cirka 14 procent. Om vi däremot dessutom räknar med den sysselsättning som skapas i andra branscher för produktionen av företagstjänster skapar dessa totalt cirka 800 000 jobb. Det motsvarar cirka 18 procent av Sveriges totala sysselsättning.

Så många som 360 000 personer i produktionen av företagstjänster är sysselsatta tack vare efterfrågan på företags-tjänster som insatser i andra branschers produktion. Det motsvarar 45 procent av dem som arbetar med produktion av företagstjänster totalt. Övriga, 55 procent, motsvarande 440 000 personer, producerar tjänster till slutkunder i Sverige eller utomlands, antingen för investeringar eller för konsumtion. Av dessa 440 000 personer arbetar drygt 90 000 med att producera insatsvaror eller insatstjänster från andra branscher än företagstjänster. För att företagstjänsterna ska kunna produceras behövs alltså dessa insatser av både varor och tjänster.

Diagram 3:
Hur många jobb finns totalt tack vare efterfrågan på företagstjänster?

Källa: SCB, nationalräkenskaperna, I/O-statistiken för år 2010.

De företagstjänster som används som insatser i andra branschers produktion kan exempelvis vara tjänsteinnovationer, tekniska lösningar, programvaror, IT-system, säkerhetssystem, design, organisationslösningar, marknadsföring, inhyrda konsulter och annan personal, med mera.

Att en så stor andel som 45 procent av dem som arbetar inom företags-tjänster producerar insatstjänster till andra branscher är utmärkande för branschen. Med andra ord skapar efterfrågan på insatstjänster en relativt stor del av jobben inom företagstjäs-

tebranscherna, jämfört med exempelvis efterfrågan på insatsprodukter från industrin där den andelen är betydligt mindre.

Företagstjänster används mer eller mindre inom nästan alla branscher i svensk ekonomi. De branscher som efterfrågar företagstjänster och därmed sysselsätter relativt många inom dessa branscher är exempelvis handeln, fastighetsförvaltning, byggverksamhet, offentlig förvaltning, motorfordonsindustri, sjukvård och utbildning. I dessa två sistnämnda branscher ingår både privat och offentlig sjukvård och utbildning.⁷

Mer om detta kan du läsa i rapporten **"Företagstjänster – allt viktigare för Sveriges produktion och konkurrenskraft"** från Almega. Rapporten finns på almega.se

⁷ I den input-output-statistik som denna rapport baseras på ingår privata och offentliga tjänster sammantaget i de branscher de tillhör, såsom sjukvård och utbildning.

Kontakt:

Lena Hagman, chefekonom
tel: 08-762 69 61
epost: lena.hagman@almega.se

Linnea Kvist, ekonomisk analytiker
tel: 08-762 66 21
epost: linnea.kvist@almega.se

ALMEGA